

GUJARAT BILL NO. 1 OF 2022.

**THE GUJARAT LAND GRABBING (PROHIBITION)
(AMENDMENT) BILL, 2022.**

A BILL

further to amend the Gujarat Land Grabbing (Prohibition) Act, 2020.

સન ૨૦૨૨નું ગુજરાત વિધેયક ક્રમાંક: ૧.

ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) (સુધારા) વિધેયક, ૨૦૨૨.

ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ વધુ
સુધારવા બાબત વિધેયક.

આથી, ભારતના ગણરાજ્યના તોતેરમા વર્ષમાં નીચેનો અધિનિયમ કરવામાં આવે
છે:-

૧. (૧) આ અધિનિયમ ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૨ કહેવાશે.

ટૂંકી સંજ્ઞા અને
આરંભ.

(૨) તે, સન ૨૦૨૨-ના જાન્યુઆરી મહિનાની ૧૧મી તારીખે અમલમાં આવ્યો હોવાનું
ગણાશે.

સન ૨૦૨૦નો
ગુજરાતનો
૧૧મો.

૨. ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ (જેનો આમાં
હવે પછી, “મુખ્ય અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં, કલમ ૨-માં, ખંડ (ગ)માં,
નીચેનો પરંતુક દાખલ કરવો અને તે, હંમેશા મુખ્ય અધિનિયમના આરંભથી અમલમાં
આવે તેમ દાખલ કર્યો હોવાનું ગણાશે:-

સન ૨૦૨૦ના
ગુજરાતના ૧૧મા
અધિનિયમની
કલમ ૨-નો
સુધારો.

સન ૨૦૦૭નો
૨-જો.

“પરંતુ જે જમીનના સંબંધમાં આ અધિનિયમના આરંભની તારીખે, અનુસૂચિત
આદિજાતિ અને અન્ય પરંપરાગત વનવાસી (વન અધિકારો માન્ય કરવા) બાબત

અધિનિયમ, ૨૦૦૬ હેઠળ ગ્રાન્ટ માટેની અરજીઓ અનિર્ણીત હોય તેવી જમીનનો, 'જમીન'માં સમાવેશ થશે નહિ;".

સન ૨૦૨૦ના
ગુજરાતના ૧૧મા
અધિનિયમની
કલમ ૯નો
સુધારો.

૩. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૯માં,-

(૧) પેટા-કલમ (૧)માં, નીચેનો પરંતુક દાખલ કરવો:-

“પરંતુ વિશેષ કોર્ટના અભિપ્રાય મુજબ, તેની સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી કોઈ અરજી, પ્રથમ દર્શનીય રીતે નિરર્થક અથવા ક્ષુલ્લક હોય, તો તે (વિશેષ કોર્ટ) વધુ કોઈ તપાસ કર્યા સિવાય તે (અરજી) નામંજૂર કરશે.”;

(૨) પેટા-કલમ (૫)માં, વિદ્યમાન પરંતુકને બદલે, નીચેનો પરંતુક મૂકવો:-

“પરંતુ તેને, તેની પોતાની લેખિતમાં વિનંતી સિવાય, સાક્ષી તરીકે બોલાવવો જોઈશે નહિ અથવા પુરાવો રજૂ કરવાની તેની નિષ્ફળતાને કોઈ પક્ષકારો દ્વારા અથવા વિશેષ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ટિપ્પણીનો વિષય બનાવવો જોઈશે નહિ અથવા તે જ કાર્યવાહીમાં તેની સામે અથવા તેની સાથેસાથે જેના પર તહેમત મૂકવામાં આવ્યું હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ સામે કોઈ અનુમાન કરવું જોઈશે નહિ.”;

(૩) પેટા-કલમ (૭)માં, નીચેના પરંતુકો ઉમેરવા:-

“પરંતુ વિશેષ કોર્ટ-એ, જાહેર નોટિસથી, આ અધિનિયમ હેઠળ કેસની ન્યાયિક નોંધ લીધાની હકીકત નિર્દિષ્ટ કરવી જોઈશે. આવા જાહેરનામામાં, વિશેષ કોર્ટને, તે (જાહેરનામા)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી મુદતની અંદર, કોઈ વ્યક્તિ તરફથી મળે તેવો કોઈ વાંધો, તેના (વિશેષ કોર્ટ) દ્વારા વિચારણામાં લેવામાં આવશે તેમ જણાવવું જોઈશે:

વધુમાં, વિશેષ કોર્ટ-એ, જમીનમાં હિતસંબંધ ધરાવતી હોવાનું સંભવિત હોય તેવી વ્યક્તિઓ વિશે પોતાને ખાતરી થયા પછી, જમીનમાં હિતસંબંધ હોવાનું જણાયું હોય અથવા માનવામાં આવતું હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ ઉપર, અધિનિયમ હેઠળ કેસની ન્યાયિક નોંધ લીધાની નોટિસ બજાવડાવવી જોઈશે.”.

૪. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૧૨ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

અપીલ. “૧૨-ક.- (૧) આ અધિનિયમ હેઠળ વિશેષ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા આખરી ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈ વ્યક્તિ, આવા હુકમની વિરુદ્ધ હાઇકોર્ટને અપીલ કરી શકશે.

(૨) આ અધિનિયમ હેઠળ હાઇકોર્ટને, વિશેષ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમના સંબંધમાં, અનુક્રમે દીવાની કાર્યવાહીઓ અથવા ફોજદારી કાર્યવાહીઓમાં અલગ અપીલ કરવી જોઈશે.

(૩) આવી દરેક અપીલ, વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અથવા હુકમ જે તારીખે કર્યો હતો તે તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કરવી જોઈશે અને દરેક કાર્યવાહીઓમાં કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમની સંબંધિત તારીખથી ત્રીસ દિવસની મુદત ગણવી જોઈશે:

પરંતુ હાઇકોર્ટને ખાતરી થાય કે અપીલ કરનારને, પૂરતા કારણસર સદરહુ ત્રીસ દિવસની મુદતની અંદર અપીલ કરવામાંથી અટકાવવામાં આવ્યો હતો, તો તે (હાઇકોર્ટ), અપીલ કરનારને, સાઠ દિવસની વધુ મુદતની અંદર અપીલ કરવાની પરવાનગી આપી શકશે.

(૪) (૧) દીવાની કાર્યવાહીમાં વિશેષ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમ પરથી અપીલ અંગે નિર્ણય કરવામાં, હાઇકોર્ટ-એ, દીવાની કોર્ટને મળેલી હોય તેવી તમામ સત્તા વાપરવી જોઈશે અને દીવાની કોર્ટ, દીવાની કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ હેઠળ મૂળ કોર્ટના હુકમનામા સામેની અપીલ અંગે નિર્ણય કરવામાં જે કાર્યરીતિ અનુસરતી હોય, તે કાર્યરીતિ અનુસરવી જોઈશે.

(૨) ફોજદારી કાર્યવાહીઓમાં, આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈ ફોજદારી જવાબદારી નક્કી કરતા વિશેષ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમ પરથી અપીલ અંગે નિર્ણય કરવામાં, હાઇકોર્ટ, લાગુ પડતું હોય ત્યાં સુધી, વિશેષ કોર્ટ, હાઇકોર્ટની હક્કમતની સ્થાનિક હદોની અંદરના કેસોની અદાલતી કાર્યવાહી કરતી સેશન્સ કોર્ટ હોય, તે રીતે ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ના પ્રકરણ ૨૯ થી મળેલી તમામ સત્તા વાપરી શકશે.

(૫) આવી કોઈ અપીલ મળ્યેથી, હાઇકોર્ટે, અપીલના પક્ષકારોને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા પછી, પોતાને ઉચિત જણાય તેવો, જેની સામે અપીલ કરવામાં

સન ૨૦૨૦ના
ગુજરાતના
૧૧-મા
અધિનિયમમાં,
નવી કલમ
૧૨-ક દાખલ
કરવા બાબત.

સન ૧૯૦૮નો
૫-મો.

સન ૧૯૭૪નો
૨-જો.

આવી હોય તે હુકમ બહાલ રાખતો, સુધારતો અથવા તે રદ કરતો અથવા વધારાના પુરાવા જરૂરી હોય, તો તે લીધા પછી નવા હુકમ માટે, પોતે ઉચિત ગણે તેવા આદેશ સાથે કેસ પાછો ખેંચી લેતો હુકમ કરવો જોઈશે.”.

રદ કરવા
બાબત અને
અપવાદ.

પ. (૧) ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) (સુધારા) વટહુકમ, ૨૦૨૨, સન ૨૦૨૨-નો ગુજરાતનો વટહુકમ ૧લો.
આથી, રદ કરવામાં આવે છે.

(૨) આવી રીતે રદ થવા છતાં, સદરહુ વટહુકમથી સુધાર્યા પ્રમાણેના મુખ્ય અધિનિયમ હેઠળ કરેલું કોઈપણ કાર્ય અથવા લીધેલું કોઈ પગલું, આ અધિનિયમથી સુધાર્યા પ્રમાણેના મુખ્ય અધિનિયમ હેઠળ કરેલું અથવા લીધેલું હોવાનું ગણાશે.

ઉદ્દેશો અને કારણો

ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ (સન ૨૦૨૦નો ગુજરાત અધિનિયમ ક્રમાંક. ૧૧મો) સુધારવાનું જરૂરી જણાયું છે, જેથી કરીને

- (૧) “જમીન”ની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરી શકાય, જેના કારણે જે જમીનના સંબંધમાં આ અધિનિયમના આરંભની તારીખે, અનુસૂચિત આદિજાતિ અને અન્ય પરંપરાગત વનવાસી (વન અધિકારો માન્ય કરવા બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૦૬ હેઠળ ગ્રાન્ટ માટેની અરજીઓ અનિર્ણિત હોય તેવી જમીનને તેમાંથી મુક્તિ આપી શકાય;
- (૨) અપીલ કરવાના ઉપાયો પૂરા પાડવા માટે, વિશેષ કોર્ટના હુકમોની સામે અપીલ માટે જોગવાઈ કરી શકાય;
- (૩) અપીલ કોર્ટની હક્કમત, કાર્યરીતિ અને સત્તા નિયત કરી શકાય; અને
- (૪) તેની સાથે સંકળાયેલા અથવા તેને આનુષંગિક અમુક અનુવર્તી સુધારા કરી શકાય,

ગુજરાત રાજ્યની વિધાનસભાનું સત્ર તે સમયે ચાલુ ન હોવાથી, ઉપર્યુક્ત ઉદ્દેશો સિદ્ધ કરવા માટે, ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) (સુધારા) વટહુકમ, ૨૦૨૨ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો. આ વિધેયકથી, સદરહુ વટહુકમને સ્થાને રાજ્ય વિધાનમંડળનો અધિનિયમ મૂકવા ધાર્યું છે.

તારીખ: ૨૫મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૨.

રાજેન્દ્ર ત્રિવેદી.

પુરવણી

ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ) અધિનિયમ, ૨૦૨૦

(સન ૨૦૨૦ના ગુજરાતના ૧૧-મા) માંથી ઉતારા

૯. (૧) થી (૪)

xxx

xxx

xxx

વિશેષ કોર્ટની
કાર્યરીતિ અને
સત્તા.

(૫) વિશેષ કોર્ટ, જમીન પચાવી પાડનાર સામે દીવાની અને ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવાની હોય તેવા હુકમ અંગે નિર્ણય કરશે. બંને- દીવાની અને ફોજદારી કાર્યવાહીઓ પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી, પોતાનો નિર્ણય અથવા હુકમ આપવો કે નહિ તે વિશેષ કોર્ટની મુનસફી (વિવેકબુદ્ધિ) અનુસાર રહેશે. ફોજદારી કાર્યવાહી દરમિયાન દાખલ કરવામાં આવેલા પુરાવાનો ઉપયોગ, દીવાની જવાબદારી અંગેની અદાલતી કાર્યવાહી કરતી વખતે કરી શકાશે, પરંતુ દીવાની કાર્યવાહીઓમાં રજૂ કરેલો, વધારાનો પુરાવો, કોઈ હોય, તો ફોજદારી જવાબદારી નક્કી કરતી વખતે, વિશેષ કોર્ટ દ્વારા વિચારણામાં લેવો જોઈશે નહિ. વિશેષ કોર્ટ સમક્ષ જમીન પચાવી પાડવાનો અથવા તે ગુનામાં મદદ કરવાનો આરોપ જેના પર મૂકવામાં આવ્યો હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ, બચાવ (પક્ષ) માટે સક્ષમ સાક્ષી રહેશે અને તેની સામે અથવા ફોજદારી કાર્યવાહીમાં જેની પર તહોમત મૂકવામાં આવ્યું હોય તેવી તેની સાથેની કોઈ વ્યક્તિ સામે કરેલા તહોમતનું ખંડન કરવા માટે, સોગંદપૂર્વક પુરાવો રજૂ કરી શકશે:

પરંતુ તેને, તેની પોતાની લેખિતમાં વિનંતી સિવાય, સાક્ષી તરીકે બોલાવવો જોઈશે નહિ અથવા પુરાવો રજૂ કરવાની તેની નિષ્ફળતાને કોઈ પક્ષકારો અથવા વિશેષ કોર્ટ દ્વારા ટિપ્પણીનો વિષય બનાવવામાં આવે અથવા તે જ કાર્યવાહીમાં તેની અથવા તેની સાથે તહોમત મૂકવામાં આવ્યું હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ સામે અનુમાન કરવામાં આવે તે સિવાય, સાક્ષી તરીકે બોલાવવો જોઈશે નહિ.

(૬) થી (૯)

xxx

xxx

xxx

ગુજરાત વિધાનસભા સચિવાલય

[સન ૨૦૨૨ નું ગુજરાત વિધેયક ક્રમાંક : ૧.]

ગુજરાત જમીન પચાવી પાડવા પર (પ્રતિબંધ)
અધિનિયમ, ૨૦૨૦ વધુ સુધારવા બાબત વિધેયક.

[શ્રી રાજેન્દ્ર ત્રિવેદી,

મહેસૂલ મંત્રીશ્રી]

(સન ૨૦૨૨ના ફેબ્રુઆરી મહિનાની ૨૫-મી તારીખે
ગુજરાત સરકારી રાજપત્રમાં પ્રસિદ્ધ કર્યા મુજબ)

ડી. એમ. પટેલ,
સચિવ,
ગુજરાત વિધાનસભા.

**THE GUJARAT LAND GRABBING (PROHIBITION) (AMENDMENT)
BILL, 2022.**

GUJARAT BILL NO. 1 OF 2022.

A BILL

further to amend the Gujarat Land Grabbing (Prohibition) Act, 2020.

It is hereby enacted in the Seventy-third Year of the Republic of India
as follows:-

1. (1) This Act may be called the Gujarat Land Grabbing (Prohibition)
(Amendment) Act, 2022.

**Short title and
commencement.**

(2) It shall be deemed to have come into force on the 11th January, 2022.

**Guj. 11 of
2020.**

2. In the Gujarat Land Grabbing (Prohibition) Act, 2020 (hereinafter
referred to as “the principal Act”), in section 2, to clause (c), the following
proviso shall be and shall be deemed always to have been inserted with effect
from the commencement of the principal Act, namely:-

**Amendment
of section 2 of
Guj. 11 of
2020.**

“Provided that ‘land’ shall not include the land in respect of which applications for grants are pending on the date of commencement of this Act under the Scheduled Tribes and other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006;”.

2 of 2007.

**Amendment
of section 9 of
Guj. 11 of
2020.**

3. In the principal Act, in section 9, --

(i) to sub-section (1), the following proviso shall be inserted, namely:-

“Provided that if, in the opinion of the Special Court, any application filed before it is prima facie frivolous or vexatious, it shall reject the same without any further enquiry.”;

(ii) in sub-section (5), for the existing proviso, the following proviso shall be substituted, namely:-

“Provided that he shall neither be called as a witness except on his own request in writing nor shall his failure to give evidence be made the subject of any comment by any of the parties or the Special Court or give rise to any presumption against himself or any person charged together with him at the same proceedings.”;

(iii) to sub-section (7), the following provisos shall be added, namely:-

“Provided that the Special Court shall, by public notice specify the fact of taking cognizance of the case under this Act. Such notification shall state that any objection which may be received by the Special Court from any person within the period specified therein shall be considered by it:

Provided further that the Special Court shall cause a notice of taking cognizance of the case under the Act served on any person known or believed to be interested in the land, after satisfying itself about the persons likely to be interested in the land.”.

4. In the principal Act, after section 12, the following section shall be inserted, namely:-

**Insertion of
new section
12A in Guj.
11 of 2020.**

Appeal. “12A. (1) Any person aggrieved by a final judgment and order made by the Special Court under this Act may prefer an appeal against such order to the High Court.

(2) A separate appeal shall lie from the judgment and the order made by the Special Court in the civil proceedings or the criminal proceedings respectively under this Act to the High Court.

(3) Every such appeal shall be preferred within thirty days from the date on which the impugned judgment or order was made and the period of thirty days shall be reckoned from the respective date of judgment and order passed in each of the proceedings:

Provided that the High Court may, if it is satisfied that the appellant was prevented by sufficient cause from preferring the appeal within the said period of thirty days, permit the appellant to prefer the appeal within a further period of sixty days.

(4)(i) In deciding appeal from the judgment and order of the Special Court in civil proceedings, the High Court shall exercise all the powers which a civil court has and follow the same procedure which a civil court follows in deciding appeal against the decree of an original court under the Code of Civil Procedure, 1908.

5 of 1908.

(ii) In deciding appeal from the judgment and order of the Special Court determining any criminal liability under this Act in criminal proceedings, the High Court may exercise, so far as may be applicable, all the powers conferred by the Chapter XXIX of the Code of Criminal Procedure, 1973 as if the Special Court was a Court of Sessions trying cases within the local limits of the jurisdiction of the High Court.

2 of 1974.

(5) On receipt of any such appeal, the High Court shall, after giving the parties to the appeal a reasonable opportunity of being heard, make such order, as it may think fit, confirming, modifying or reversing the order appealed against or remanding the case back with such direction as it may think fit for a fresh order after taking additional evidence, if necessary.”.

**Repeal
and
saving.**

5. (1) The Gujarat Land Grabbing (Prohibition) (Amendment) Ordinance, 2022 is hereby repealed.

**Guj. Ord.
1 of 2022.**

(2) Notwithstanding such repeal, anything done or any action taken under the principal Act as amended by the said Ordinance, shall be deemed to have been done or taken under the principal Act, as amended by this Act.

STATEMENT OF OBJECTS AND REASONS

It is considered necessary to amend the Gujarat Land Grabbing (Prohibition) Act, 2020 (Gujarat Act 11 of 2020) to,-

- (i) clarify the definition of "land" so as to exempt therefrom, the land in respect of which applications for grants are pending, on the date of commencement of the said Act, under the Scheduled Tribes and other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forests Rights) Act, 2006 ;
- (ii) make a provision for appeals against orders of the special court for providing appeal remedies;
- (iii) stipulate the jurisdiction, procedure and powers of the appellate court; and
- (iv) certain consequential amendments connected therewith or incidental thereto.

As the Gujarat Legislative Assembly was not in session, at that time, the Gujarat Land Grabbing (Prohibition) (Amendment) Ordinance, 2022 was promulgated to achieve the aforesaid objects. The Bill seeks to replace the said Ordinance by an Act of the State Legislature.

Dated the 25th February, 2022.

RAJENDRA TRIVEDI.

ANNEXURE**EXTRACT FROM THE GUJARAT LAND GRABBING
(PROHIBITION) ACT, 2020.****(Guj. 11 of 2020)**

9. (1) to (4) XXX XXX XXX

(5) The Special Court shall determine the order in which the civil and criminal liability against a land grabber be initiated. It shall be within the discretion of the Special Court whether or not to deliver its decision or order until both civil and criminal proceedings are completed. The evidence admitted during the criminal proceeding may be made use of while trying the civil liability. But additional evidence, if any, adduced in the civil proceedings shall not be considered by the Special Court while determining the criminal liability. Any person accused of land grabbing or the abetment thereof before the Special Court shall be a competent witness for the defence and may give evidence on oath in disproof of the charge made against him or any person charged together with him in the criminal proceeding:

Provided that he shall not be called as a witness except on his own request in writing or his failure to give evidence shall be made the subject of any comment by any of the parties or the special court or give rise to any presumption against himself or any person charged together with him at the same proceeding.

(6) to (9) XXX XXX XXX

**Procedure and
powers of
Special Courts.**

GUJARAT LEGISLATURE SECRETARIAT

GUJARAT BILL NO. 1 OF 2022

A BILL

to amend the Gujarat Land Grabbing
(Prohibition) Act, 2020

[SHRI RAJENDRA TRIVEDI,
MINISTER FOR REVENUE]

(As published in the Gujarat Government
Gazette of 25th February, 2022)

B. M. FATEL,

Secretary,

Gujarat Legislative Assembly

GUJARAT LEGISLATURE SECRETARIAT

GUJARAT BILL NO. 1 OF 2022.

A BILL

*further to amend the Gujarat Land Grabbing
(Prohibition) Act, 2020.*

**[SHRI RAJENDRA TRIVEDI,
MINISTER FOR REVENUE]**

**(As published in the Gujarat Government
Gazette of 25th February, 2022)**

D. M. PATEL,

Secretary,

Gujarat Legislative Assembly.
